

**Szent István Egyetem
Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola**

Doktori (PhD) értekezés tézisei

A hazai takarékszövetkezetek gazdálkodásának jellemzői és működési kockázatait befolyásoló vagyon elleni bűncselekmények vizsgálata

Készítette:
Sidlovicsné Tóth Ildikó Dóra

**Gödöllő
2018**

A doktori iskola
megnevezése: Gazdálkodás és Szervezéstudományok Doktori Iskola

tudományága: gazdálkodás- és szervezéstudományok

vezetője: Prof. Dr. Lehota József DSc
egyetemi tanár, MTA doktora
Szent István Egyetem,
Gazdaság- és Társadalomtudományi kar
Üzleti Tudományok Intézete

témavezető: Dr. habil. Széles Zsuzsanna PhD
egyetemi docens
Budapesti Metropolitan Egyetem

témavezető: Prof. Dr. Gál István László
Tanszékvezető, egyetemi tanár
PTE Állam- és Jogtudományi Kar

Az iskolavezető jóváhagyása

A témavezető jóváhagyása

A társ-témavezető
jóváhagyása

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés.....	5
1.1. Téma aktualitása	5
1.2. Kutatási kérdések.....	6
1.3. Célkitűzések.....	7
2. Anyag és módszer	9
2.1. Anyag.....	9
2.2. Módszertan	12
2.3. Az eredmények	18
2.3.1. Új és újszerű tudományos eredmények	18
3. Következtetések, javaslatok	23
4. Összefoglalás.....	25
Irodalomjegyzék.....	29
Az értekezés témaköréhez kapcsolódó tudományos publikációim	31

BEVEZETÉS

1.1. Téma aktualitása

A 19. század második felében lényeges változások zajlottak le az európai gazdaság fejlődéstörténetét tekintve. Az ipari forradalom, a szabadversenyos kapitalizmus a korábbi piaci szereplőknek kiegyensúlyozott piaci pozíciójukat és azzal összefüggésben a megfelelő társadalmi státuszt, illetve a védelmet nyújtó korporatív köteleket felbontotta. Így a piac szereplői, különösen a kis- és középtőkével rendelkezők kénytelenek voltak egymással szervesen társulni, szövetkezni. A szövetkezet, egyrészt mint homo economicus¹, másrészt mint homo² socialis³ jelent meg az európai társasvállalkozások között. Az elmúlt másfél évszázadban a szövetkezetek főbb gazdasági szektorokban – sajátos természetére és komplex célkitűzésére visszavezethetően – az európai és Európán túli gazdaságok és társadalmak meghatározó területein alapvető jogintézménnyé vált. Így a pénzügyi bankszektort, e körben a hitelszövetkezeteket, bankszövetkezeti rendszereket, a takarékszövetkezeteket is. A takarékszövetkezeti szektor mindig is közel állt hozzám. Már kisgyermek koromtól szemléltem működésüket. Édesanyám 1972-től 47 éven keresztül dolgozott takarékszövetkezetben és 1983-tól elsőszámú vezetőként tevékenykedett. Így évről évre résztvevője voltam a küldöttgyűlési beszámolóknak, később én magam is küldött lettem, majd később ott kezdtem el dolgozni területi igazgató és értékesítési vezetőként. Az első szakdolgozatom 2001-ben „*Boldva és Vidéke Takarékszövetkezet gazdálkodásának átfogó elemzése*” címmel készítettem. 2002-ben „*Takarékszövetkezeti Integráció szerepe a Borsod megyei takarékszövetkezetek életében*” címmel írtam szakdolgozatom, újra a takarékszövetkezetek álltak a vizsgálat középpontjában. Mivel vidéken születtem és azóta is itt élek, mindig is fontosnak tartottam a takarékszövetkezetek működését és jelentőségüket a vidéki lakosság életében. Országos szinten a legnagyobb fiókhálózattal rendelkeznek, közel 1500 településen vannak jelen pénzügyi szolgáltatóként. 2013-ban visszatértem a takarékszövetkezetek elemzéséhez és a kutatási témám a „*Boldva és Vidéke Takarékszövetkezet külső és belső környezetének elemzése*” volt. Több sokaság középértékének összehasonlításához a varianciaanalízis módszerét használtam és vizsgáltam a hipotézisek teljesülését. A betét és hitelállománynál azt határoztam meg, hogy a vizsgált időszakban volt-e olyan kirendeltség, ahol jelentősen eltért a betét és hitel állomány nagysága a többihez képest. A „vidék bankja” azaz a szövetkezeti hitelintézeti szektor felkeltette az érdeklődésem. Jelen kutatásom során a takarékszövetkezetekkel kapcsolatos büntetőeljárásokat vizsgálom, esettanulmány formájában. A kutatás a rendszerváltozástól a napjainkig zajlott esetekre terjed ki. A disszertációban olyan Bírósági Határozatokban közzétett jogeseteket elemzek, melyekben valamely takarékszövetkezet sértettként jelent meg. A pénzügyi intézetek sérelmére vagyon elleni bűncselekmények lehetnek erőszakos vagyon elleni bűncselekmények, melyek közül tipikus egyben a legsúlyosabb a Büntető Törvénykönyv (továbbiakban: Btk.) 365. §-ban meghatározott rablás büntette. Vagyon elleni bűncselekményként előfordult a sikkasztás (Btk. 372.§), a csalás (Btk. 373.§) és a hűtlen kezelés büntette (Btk. 376.§) is. Ezek a bűncselekmények a takarékszövetkezetek szemszögéből működési kockázatnak minősülnek. A működési kockázat olyan veszteségek kockázata, amelyek

¹ „homo economicus”: gazdasági érdekből cselekvő, a haszon elve által vezetett (Bakos, 1989, p. 343.)

² „homo”: ember (<https://meszotar.hu/keres-homo>)

³ „socialis”: Szociális, közösségi, közületi, népjóléti, társadalmi (<https://meszotar.hu/keres-socialis>)

a banki folyamatok, emberek és rendszerek nem megfelelő, avagy meghibásodott működése, illetve egyedi külső események által előidézett veszteség következtében lép fel. Vagyis ebbe a kategóriába tartoznak mindazok a kockázatok, amelyek a banküzem zavartalan működését akadályozzák, ennek következtében okozzák a veszteséget a banknak. Amikor a működési kockázatot azonosítjuk, azokat az eseményeket tipizáljuk, amelyek a veszteséget okozhatják a bank számára. Az elemzéshez a Magyarországon 2011 - 2015-ig működő takarékszövetkezetek mérlegfőösszegét és eredményét használom fel. A tényezők közötti kapcsolatokat vizsgálom. Illetve a rendelkezésemre álló 2003 – 2016-ig terjedő adatokat is elemzem.

A megfelelő szabályozás alapvető – bár nem kizárólagos – feltétele a kockázat hatékony kezelésének. A szabályozás ugyanis befolyásolja az érintett szereplő mozgásterét, saját belső célfüggvényének érvényesítési lehetőségeit. A bank profitorientált intézmény, amely érdekelttség és a megbízható, prudens működés között a szabályozás kell, hogy megteremtse a fenntartható egyensúlyt. Ha a szabályozás nem tartalmazza azokat az ösztönzőket, amelyek a megbízható működést magas szinten támogatnák, számolnunk kell annak tovagyűrűző negatív hatásaival, a keletkező veszteségek társadalmi költségével. Lényeges tehát, annak vizsgálata, hogy jelenlegi formájában a szabályozás és annak alkalmazását segítő dokumentumok (irányelvek, útmutatók, kézikönyvek stb.) mennyiben járulnak hozzá a hatékony kockázatkezeléshez.

A téma aktualitását tekintve 2013 óta folyamatosan zajlik a takarékszövetkezeti szektor átalakítása. A 2013.évi CXXXV törvény a szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról és egyes gazdasági tárgyú jogszabályok módosításáról (továbbiakban: Integrációs törvény) úgy rendelkezik, hogy azért „szükséges a takarékszövetkezeti szektor átalakítása, mivel a szektor tőkeellátottsága alacsony, szervezettsége és szolgáltatási szintje nem megfelelő és félő, hogy jelenlegi formájában nem lesz hosszú távon működőképes.” A szövetkezeti hitelintézeti integráció átalakítására azért van szükség, mert az együttműködés eddigi formái nem voltak kellően erősek, és mert a szektor önmagától, önerőből megújulni nem volt képes.

Az elmúlt húsz évben a takarékszövetkezetek, hitelszövetkezetek száma közel a felére csökkent, a tagok száma több mint egymillióról közel százezerre esett vissza, és a szektor piaci részesedése öt százalékra zsugorodott. Emellett sok olyan esetre derült fény, amikor a rendszer hiányosságai miatt egyes takarékszövetkezetek milliárdos visszaéléseket követtek el, azaz felelőtlenül bántak a betétesek, saját tagjaik és a közös alapok pénzével.

A kutatás során szerzett tapasztalatokkal szeretném a takarékszövetkezetek munkáját segíteni, a prevencióhoz⁴ megfelelő szabályozási kereteket megfogalmazni.

1.2. Kutatási kérdések

Miért gyengültek meg a takarékszövetkezetek? Melyek a gyengeségek jelei?

A gyengülő pozíciók egyik fő oka éppen az integráció hiányosságaiban, a szövetkezeti hitelintézeti rendszer széttagoaltságban és szabályozottságban keresendő. A szövetkezeti hitelintézetek az eddigi rendszerben nem bírták tartani a versenyt a nagyobb

⁴ „prevenció”: megelőzés, megelőző intézkedés (Bakos, 1989, p. 680)

tőkeellátottsággal, hitelezési potenciállal, az ország bármely pontján egységes és korszerű szolgáltatásokat kínáló és hatékonyabban működő kereskedelmi bankokkal.

Fontos kérdés a 2013 évek előtti és utáni változások hatásai. A kellő szabályozás megteremti-e a takarékszövetkezetek prudens működés feltételeit.

1.3. Célkitűzések

A következő célkitűzéseimet fogalmaztam meg:

- Nemzetközi és hazai szakirodalom alapján a szövetkezeti szektor gazdaság és társadalom fejlődéstörténetének bemutatása a szövetkezeti szabályozás vizsgálatával;
- A takarékszövetkezeti szektor szerepének és pozíciójának bemutatása a hazai pénzügyi intézményrendszerben;
- A hazai takarékszövetkezetek szabályozása, szervezeti felépítése, irányító – döntéshozó szervei, szabályzatainak empirikus⁵ vizsgálata, különös tekintettel a működési kockázatokra;
- A banki működési kockázatokat érintő, Csalásmegelőzési és Kezelési-, Hitelkockázat kezelési-, Ügyfél- és partnerminősítési-, Szervezeti és Működési-, Pénzkezelési szabályzat, Kockázati Stratégia, Számviteli Politika, Alapszabály, Magatartási kódex elemzése;
- A Magyarországon működő takarékszövetkezetek Eszközarányos nyereség (Return on Assets, ROA) mutatójának, mint összehasonlítható jellemzők közötti összefüggés vizsgálata adott időszakban (2011-2015) Kruskal-Wallis teszttel;
- A takarékszövetkezetek sérelmére elkövetett erőszakos vagyon elleni bűncselekmények és vagyon elleni bűncselekmények vizsgálata és ezek alapján a konklúziók levonása, esettanulmány formájában. Olyan Bírósági Határozatokban közzétett jogesetek elemzése, melyekben valamely takarékszövetkezet sértettként jelent meg. A kutatásom a rendszerváltozástól a napjainkig zajlott esetekre terjed ki;
- Az ügyfelek, dolgozók, vezetők véleménye a takarékszövetkezetekről, integrációról, bűncselekményekről kvalitatív kutatási módszerek alkalmazásával.

Hipotézisem megfogalmazása:

- H₁: A takarékszövetkezetek sérelmére elkövetett rablásokból származó veszteség kisebb, tehát a működési kockázat e típusának való kitettség is alacsonyabb, mint az egyéb vagyon elleni bűncselekményekből származó veszteség.
- H₂: A takarékszövetkezeti rendszer irányítása és működése túlságosan szétaprózódott, nem hatékony, ugyanakkor számos kockázatot rejt. Az ügyfelek és takarékszövetkezeti dolgozók kapcsolata túl bizalmas, szoros. Amely versenylőny a többi pénzintézettel szemben, de egyben nagy kockázat is.

⁵ „empirikus”: tapasztalati (Bakos, 1987, p. 220)

- H₃: A Magyarországon működő takarékszövetkezetek eszközarányos nyereség mutatóinak 2011-2015 év közötti vizsgálata alapján a 2013-as Integráció pozitív gazdasági hatása kimutathatók.
- H₄: A jelenlegi takarékszövetkezeti szektor működése egységesebb, mint a 2013. év előtt, amikor nem voltak egységes működési, kockázatkezelési, fedezetértékelési, prudenciális szabályzatok, ill. nem kívánt meg az irányító szervezet egységes működést a közreműködő tagszervezetektől.

2. ANYAG ÉS MÓDSZER

„A tudományos kutatás azt jelenti, hogy látjuk, amit mindenki lát, de mindenki mástól eltérően vélekedünk róla.”

(Szent-Györgyi Albert, é.n)

A fejezetben bemutatásra kerülnek a kutatásom során felhasznált módszerek és az általam elemzett adatbázisok. A kutatásom négy pillérre épül először is a kutatási téma szempontjából releváns adott takarékszövetkezet belső anyagaiból származó dokumentum-elemzés, másodsorban statisztikai elemzések, leíró statisztika valamint Kruskal - Wallis teszttel végzett elemzés és a harmadik pillér pedig a takarékszövetkezetek sérelmére elkövetett bűncselekmények elemzése esettanulmány formájában, tipizálva, a negyedik pillér pedig a kvalitatív kutatás módszerének alkalmazása fókuszcsoporthozos interjú és mélyinterjú formájában.

2.1. Anyag

A kutatásom során a szekunder adatgyűjtés területén elsősorban a hazai szakirodalomra támaszkodom valamint szakmai és tudományos folyóiratokra, konferenciák anyagaira, statisztikai adatbázisokra. Természetesen a külföldi szerzők műveit is figyelemmel kísértem és a kutatási témámat érintő nézeteket feldolgoztam. Illetve korlátozottan az internet forrásait is felhasználtam információgyűjtés gyanánt. A kutatásom során a szekunder adatokat belső és külső forrásokból egyaránt gyűjtöttem, felhasználtam. A belső szekunder források alatt egy adott takarékszövetkezet belső anyagait, kimutatásait tekintem.

Szekunder forrásaim:

- Magyar Nemzeti Bank, Aranykönyv adatbázisa;
- A takarékszövetkezetek honlapján fellelhető mérleg és eredménykimutatás adatai;
- KSH adatbázis;
- NAV (Pénzmosás éves jelentések, Féléves tájékoztatók);
- Pénzmosás és Terrorizmusfinanszírozás Elleni Iroda adatai;
- Bankszövetség;
- Takarékbank jelentései, adatai;
- Világbank;
- Szaklapok, szakkönyvek;
- Publikációs anyagok, tanulmányok.

Szekunder forrásaim adott takarékszövetkezet belső anyagaiból:

A belső szekunder forrásaim egy adott takarékszövetkezet működésével, szabályzásával kapcsolatos dokumentációk, amelyek csak a takarékszövetkezetekben lelhetők fel. Ezeket dolgoztam fel, elemeztem.

A kutatásom során a takarékszövetkezet következő dokumentációinak áttanulmányozása és az adott témát érintő előírásainak felderítése volt a cél, amelyek a következők:

- közvetlen hatályú szabályzatai, amely az elemzés időszakában 50 dokumentumra terjedtek ki (pl.: Kockázati Stratégia, Számviteli Politika, Kockázattértékelési és

- vizsgálati eredmények értékelésének belső ellenőrzési módszertana, Javadalmazási Politika, Csalásmegelőzési és Kezelési szabályzat);
- közvetett hatályú szabályzatok, amelynek száma 17 dokumentumra terjedt ki (pl.: Hitelkockázat kezelési szabályzat, Ügyfél- és partnerminősítési szabályzat);
- termékszabályzatok, 24 dokumentumra terjed ki a kutatásom;
- a takarékszövetkezet saját szabályzatai, több mint 100 dokumentum (pl.: SZMSZ, Alapszabály, Magatartási kódex, Pénzkezelési szabályzat);
- Takarékbank ügyviteli utasításai;
- ügyvezetői határozatok.

Primer forrásaim:

- Debreceni Ítéltábla adatbázisából a takarékszövetkezeteket érintő jogesetek

Az irat-betekintési kérelmemre engedélyt kaptam a Debreceni Ítéltáblától, hogy tudományos célból a takarékszövetkezetekkel kapcsolatos vádiratokba betekinthessek. Egészen a rendszerváltozás időszakától nyomon követtem az egyes jogeseteket napjainkig.

A Debreceni Ítéltábla elnökének kutatási engedélye alapján összesen 143 büntetőügyet vizsgálhattam, amelyben valamilyen formában takarékszövetkezet is érintett volt. Ez szolgált fő adatbázisul.

- Fókuszcsoporthoz tartozó interjú alanyok véleményei
- Mélyinterjú alanyok véleményei

Primer kutatásból származó kvalitatív adatok:

Sok vállalkozóval beszéltem burkoltan az adott témáról, közülük is 5 olyan vállalkozóra esett a választásom, akik a legjobban képviselik a vállalkozói szektort. Jelen kutatásban 5 vállalkozás képviselőjének egyéni interjú készítése valósul meg, valamint egy több évtizedes (34 év) tapasztalattal rendelkező elnököt sikerült a témában megszólaltatnom.

Az 5 vállalkozó, a mélyinterjú alanyinak kiválasztása valószínűségi, véletlen mintavételi technika alkalmazásával kerültek a kutatás célpontjába. Egyszerű véletlen mintavételi eljárással kerültek kisorsolásra. A „B” takarékszövetkezetnél szálavezető vállalkozásokhoz egy-egy számot rendeltem, majd megfelelő számú véletlenszám-generálással kiválasztottam a mintába kerülő elemeket.

Így a következő interjúalanyokkal valósítottam meg az egyéni mélyinterjúkat:

- A1- 40 éves vállalkozó
- A2-41 éves építési vállalkozó
- A3-66 éves mezőgazdasági egyéni vállalkozó
- A4-37 éves őstermelő
- A5-45 éves főkönyvelő, mezőgazdasági kft képviselője
- A6- Adott takarékszövetkezet elnök-ügyvezetője

Mintavételi technika alatt azt értjük, hogy a mintavételi keretből hogyan választjuk ki a mintaelemeket. Ennek két fő típusát különböztetjük meg, a valószínűségi (véletlen) és a

nem valószínűségi (nem véletlen) mintavételi technikákat. Én a kvalitatív kutatásom során az utóbbit alkalmaztam. A minta ténylegesen reprezentálja azokat, akikből a mintaelemeket kiválasztottam, hiszen a „döntés hozók” csoportjába résztvevő alanyok a többi takarékszövetkezettel megegyező döntési jogkörrel rendelkeznek. Illetve a „hitelügyintézők” is hasonló feladatokat végeznek különböző takarékoknál, ebben a csoportban egy kontrolltényező is került beválasztásra, a kockázatkezelő. A két fókuszcsoport esetében elbírálós mintavételi technikát alkalmaztam. Ezt a mintavételi technikát gyakran alkalmazzák, amikor valamilyen szakmai érvek kerülnek mérlegelésre. A két fókuszcsoportos interjúalanyok kiválasztásánál fő szempont volt, hogy különböző takarékszövetkezet részéről képviseltessék magukat.

1. fókuszcsoport résztvevői

„A” takarékszövetkezet részéről: elnök és ügyvezető (2fő)

„B” takarékszövetkezet részéről: elnök és ügyvezető (2fő)

„C” takarékszövetkezet részéről: régióigazgatók (2fő)

2. fókuszcsoport résztvevői

„A” takarékszövetkezet részéről: aktív üzletágvezető, hitelügyintéző (2fő)

„B” takarékszövetkezet részéről: hitelügyintéző-kirendeltség vezető és kockázatkezelő (2fő)

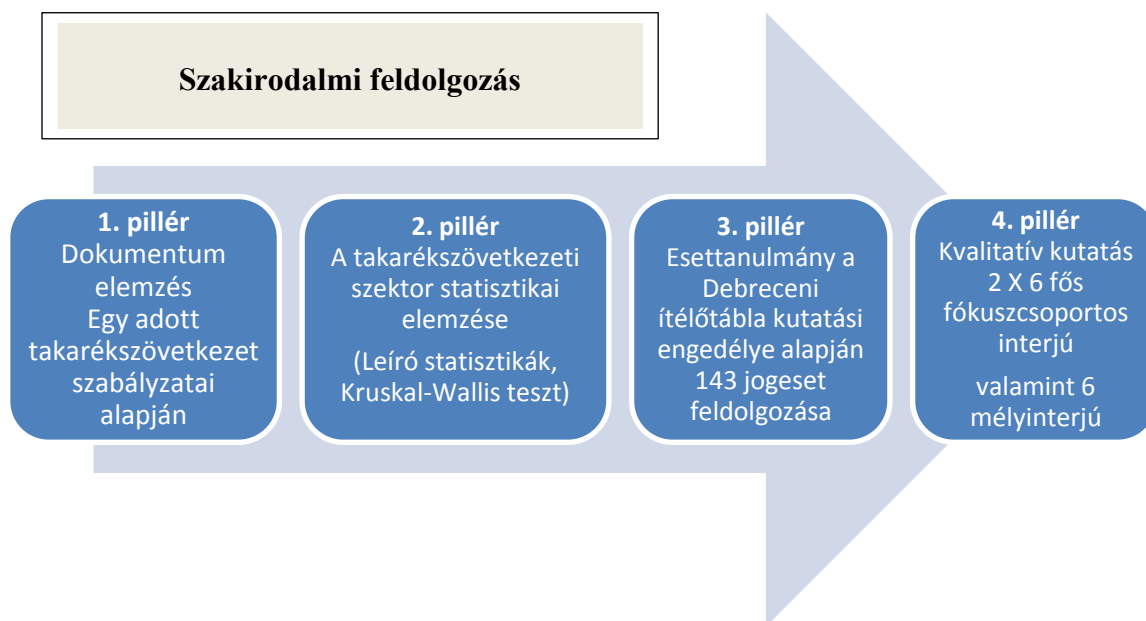
„C” takarékszövetkezet részéről: hitelügyintézők (2fő)

Az „A” Takarékszövetkezet Borsod-Abaúj-Zemplén megye északi részén 6 kistérségben, 29 kirendeltségben nyújt banki szolgáltatásokat. A Takaréknak 127 munkavállalóval végzi a pénzügyi szolgáltatásait. Tagjai száma 1009 fő. Nagyságát tekintve, 16 milliárd forint mérlegfőösszeggel rendelkezik.

A „B” Takarékszövetkezet B-A-Z megyében 12 kirendeltséggel működik, amelyből 5 kirendeltség megyeszékhelyen található, 7 kirendeltség pedig az edelényi kistérségben. A tevékenységét 50 fő dolgozó és 385 tagi létszámmal végzi. Nagyságát tekintve 8 milliárd forint mérlegfőösszeggel rendelkezik.

A „C” Takarékszövetkezet három megyére kiterjedő hálózattal rendelkezik, jelenleg 34 fiókban várják ügyfeleiket, 63 önkormányzat számláját vezetik. A takarékszövetkezet mérlegfőösszege meghaladja a 15 milliárd forintot.

2.2. Módszertan

1. ábra A kutatás folyamata

Forrás: Saját szerkesztés

A **dokumentum-elemzés** a kvalitatív kutatási technikák alapvető módszere, amely széles körben alkalmazható. A dokumentumelemzés lényege a dokumentumokban található összefüggések, jellegzetességek feltárása. Szaknyelven ezt úgy fogalmazzhatjuk meg, hogy a strukturálatlan szövegből „kiemeljük” és strukturált formába rendezzük a kutatás szempontjából fontos információkat. Egy adott takarékszövetkezet működésével, szabályzásával kapcsolatos dokumentációit, az adott témát érintő szabályzatait dolgoztam fel, elemeztem.

Aztán a takarékszövetkezeti szektor statisztikai elemzése következik a disszertációmban. Segítségemre volt a **leíró statisztika** legfontosabb mutatói, átlag, medián, módusz, percentilis, kvartilisek. Valamint viszonyszámok és idősor elemzések is segítségemre voltak a mérlegfőösszeg, mérleg szerint eredmény, betét- és hitelállomány alakulásának vizsgálódásához.

A helyzeti középértékek fajtái:

- Kvantilisek
 - o medián
 - o kvartilisek
- Módusz

A kvantilisek nagyságrendbe rendezett mennyiségi sorokat k egyenlő részre osztva a kapott osztályok felső határán lévő ismérvértékek.

A medián megmutatja, hogy a nagyságrendbe rendezett sorban melyik adattól van ugyanannyi balra, mint jobbra. Páratlan esetben a nagyság szerint rendezett sor középső tagja, páros esetben a két középső számtani közepe. (Töröcsvári, 2009)

A medián sorszáma:

$$n_{Me} = \frac{n+1}{2}$$

A medián becslése osztályközös gyakorisági sorból:

$$Me = me_{x_0} + \frac{\frac{n+1}{2} - \sum_{i=1}^{me-1} f_i}{f_{me}} \cdot h, \text{ ahol}$$

A kvartilisek (Q_1 , Q_2 , Q_3) a nagyságrendbe rendezett sor negyedelő értékei. ($Q_2=Me$)

A Q_1 és Q_3 sorszáma:

$$n_{Q_1} = \frac{n+1}{4} \qquad n_{Q_3} = 3 \cdot \frac{n+1}{4}$$

A vizsgált sokaság csoportosításával, statisztikai sorokba és táblákba rendezésével vagy ábrázolásával áttekinthetővé tesszük a sokaság tulajdonságait és bizonyos összehasonlításra is lehetőséget biztosítunk. Ezen túl szükségünk van olyan mutatószámokra, amelyek tovább tömörítik a sokaság valamennyi elemének a közös tulajdonságát, vagyis nagyobb fokú általánosítást tesznek lehetővé. Ilyen mutatószámok a középértékek, amelyek a vizsgált statisztikai sokaságot egy számmal jellemzik. A középértékek önmagukban is fontos, összefoglaló jellegű mutatók. A középértékek önálló gazdasági tartalmuk mellett a statisztikai elemzésekben az összehasonlítások viszonyítási alapjait is képezik. (Szűcs, 2004)

Ezek után a Magyarországon 2011 és 2015 között működő takarékszövetkezetek ROA eredményességi mutatóját vizsgálom egy statisztikai módszerrel. Az általam vizsgált időszakot úgy határoztam meg, hogy a 2013. évi CXXXV. törvény (a szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról és egyes gazdasági tárgyú jogszabályok módosításáról) hatálybalépése előtti és utáni időszakot elemzem. A takarékszövetkezetek mérleg- és eredménykimutatás, vagyis éves beszámoló adataiból jövedelmezőségi mutatókat számolok a 2011 és 2015 év közötti időszakra. Illetve ahol rendelkezésemre álltak további adatok ott 2003 – 2017 –ig végeztem el az elemzéseket.

Majd SPSS statisztikai program segítségével végzem el a szükséges számításokat, valamint az Excel Microsoft is segítségemre volt.

Eszközarányos nyereség (Return on Assets, ROA) = $\frac{\text{Adózott eredmény}}{\text{Összes eszköz}}$

A mutató a vállalat egészének eredményességét méri. Azt mutatja meg, hogy a vállalat teljes eszközállománya átlagosan milyen hozamot biztosított, mekkora megtérülési ráta mellett működött a vállalat. A mutató egyaránt fontos lehet a tulajdonosok és a hitelezők számára, akárcsak a vállalat vezetése számára. Kiszámításához szükség van a társaság vizsgált időszakban elért eredmény adataira és a nevezőben a társaság összes eszközének állományára.

A mutató értékének értelmezése viszonylag egyértelmű feladat. Minél magasabb a mutató értéke, annál nagyobb hozamot ért el a társaság az eszközeinek működtetésével. A mutató értékének tükröznie kell az adott tevékenység üzleti kockázatát, tehát egy kockázatosabb tevékenységet folytató vállalkozásnál hosszabb távon a ROA értékének magasabbnak kell lennie. Mivel a bank működési kockázatai is az eredményességre vannak hatással, ezért fontos volt, hogy olyan mutatót válasszak.

Sokszor nehéz a választás a paraméteres és a nem paraméteres módszerek alkalmazása között. Az általam vizsgált ROA mutatókat a varianciaanalízis módszerével szerettem volna vizsgálni. A feltételtől való kisebb eltérés még nem zavarja a varianciaanalízis eredményét, mivel a varianciaanalízis is robusztus módszer, de a vizsgálataim során bebizonyosodott, hogy a varianciaanalízis előfeltételei nem teljesülnek, így a vizsgálat nem végezhető el.

Ha az egyes csoportokra a normalitás nem feltételezhető vagy nyilvánvalóan nem teljesül, akkor nem paraméteres módszereket alkalmazhatunk. Ebben az esetben is igaz, hogy a két csoportra kidolgozott próbák ismételt alkalmazása páronként nem helyes, a teljes kísérletre vonatkozó első fajta hiba ugyanúgy növekedhet. Önkontrollos kísérlet esetén ilyen próba az ún. Friedman próba, független csoportok esetén pedig a Kruskal-Wallis próba. A vizsgálat során azt szeretném bizonyítani, hogy a takarékszövetkezetek ROA mutatói a vizsgált években (2011-2015) eltérnek-e egymástól. A módszer kiválasztása során egyrészt azért esett a **Kruskal-Wallis tesztre** a választásom, mert az összeolvadásokból adódóan a vizsgált évek csoportjaiban különböző takarékszövetkezetek találhatóak - az évek során új névvel kezdték meg egyes takarékok a működésüket, vagy ugyanazzal a névvel működtek tovább, de több takarék összeolvadásával; tehát a vizsgált minták függetlenek. Másrészt, hasonló esetekben általánosan alkalmazott varianciaanalízis függő változó normalitására vonatkozó feltétele (Sajtos - Mitev, 2007) nem teljesül a vizsgált csoportokon (éveken) belül.

Az értekezésben lévő elemzéseket Microsoft Excel, illetve IBM SPSS 25-ös verzió számú statisztikai programcsomaggal végeztem, ugyanis a post hoc tesztet, ami megmutatja pontosan mely évek között van különbség csak az újabb verzióba van beépítve. Az elemzések, illetve a módszertan kiválasztásakor figyelmet fordítottam az adatok megfelelő tisztítására, illetve strukturálására. A rendezett, már korábban bemutatott adatbázisok tekintetében releváns ismervekhez választottam a felhasználni kívánt módszert.

Az Kruskal-Wallis teszt alkalmazás menete:

- legyen a sokaságok száma p , és ezekből vegyünk rendre n_1, n_2, \dots, n_p számú mintát, n legyen a minták elemszámának összege
- legyen:

H_0 : a nincs különbség az adathalmazok eloszlásában a szórás értékét tekintve

H_1 : legalább két adathalmaz szórása eltér egymástól a p számú adathalmaz közül

- végezzük el a rangsorolást valamennyi adat figyelembe vételével (azonos értékek esetén az átlagrank alkalmazandó)
- határozzuk meg a rangösszegeket az egyes adathalmazokból vett minták esetében

T_1, T_2, \dots, T_p

- Kruskal-Wallis H-próba képlete:

$$H = \frac{12}{n(n+1)} \sum_{i=1}^p \frac{T_i^2}{n_i} - 3(n+1)$$

A kutatásom során a harmadik pillér az **esettanulmány** (case study) a társadalomtudományok egyik kutatási módszerét alkalmazom.

Az esettanulmány célja a valamilyen szempontból különleges egyed komplex, átfogó, az eseményeket és cselekvéseket összefüggéseikben szemléltető módon bemutatja. Ebben a tekintetben éppen ellentéte a kvantitatív módszereknek, hiszen azok sok eset néhány,

előre kiválasztott (azaz már előre ismert) tulajdonságát vizsgálják. Más szavakkal azt mondhatjuk, hogy ennél a módszernél a reprezentativitást szinte teljes mértékig feláldozzuk a komplexitás érdekében. Ez az „eset” vagy „esetek” az én kutatásomban a konkrét jogesetek, olyan büntetőügyeket vizsgáltam, melyekben a takarékszövetkezetek sérelmére valósult meg vagyon elleni vagy gazdasági bűncselekmény. A takarékszövetkezetek különösen érzékenyek lehetnek a gazdasági visszaélésekkel szemben, így a jogerősen befejeződött büntetőügyek tanulságait érdemesnek tartom levonni. Egészen az ún. rendszerváltozás időszakától nyomon követtem az egyes tendenciákat napjainkig.

Bizonyos értelemben azt is mondhatjuk, hogy az esettanulmány nem csak egyszerűen egy módszer, hanem egyben egy szemléletmód is. Ennek a lényege, hogy az emberi viselkedés, minden felületes eltérése és egyedisége ellenére rendelkezik olyan sajátosságokkal, amelyek általánosíthatók. Ezért egy egység megfigyelése is jó betekintést ad egy bizonyos fajta viselkedés vagy szervezeti működés sajátosságaiba.

Az esettanulmány két lényegi vonása a komplexitás⁶ és a kontextualitás⁷.

- A komplexitás azt jelenti, hogy a vizsgált esetet a maga teljességében mutatjuk be. Kitérünk életének, működésének minden aspektusára és a köztük levő kapcsolatokra is. Így az esettanulmány – bár természetesen fókuszálhat különböző speciális kérdésekre – a vizsgált esetet „működés” közben mutatja be. Ennek szerves része, hogy az eset különböző aspektusai közötti oksági kapcsolatokra is ki kell térni.
- A kontextualitásnak megfelelően az esetet nem csak önmagában, sajátos jellemzőire koncentrálnak vizsgáljuk és mutatjuk be, hanem azzal a környezettel összefüggésben, amelyben működik, cselekszik. A cél itt is a folyamatokat és sajátosságokat befolyásoló környezeti tényezők feltárása és a hatás bemutatása koncentrálnak.

Az esettanulmánynak ezért mindig van időbeli dimenziója is, hiszen nem egy statikus állapotot mutat be, hanem konkrét esetet.

Az esettanulmány-készítés egyik legfontosabb kérdése a kiválasztáshoz kapcsolódik: miként dönthetjük el, hogy a sok lehetséges eset közül melyiket vizsgáljuk meg behatóbban. Mivel itt nyilvánvalóan nem cél sem a reprezentativitás (vagyis a mintának nem kell tükröznie a teljes sokaság összetételét), sem az eredmények számszerűsítése és általánosítása (vagyis nem akarjuk azt mondani, hogy a teljes sokaság olyan, mint a választott eset), nincs szükség valószínűségi mintára. Az összes előforduló büntetőeljárások közül tipizálva választok ki jogeseteket és vonok le következtetéseket, hogy hogyan kerülhető el a jövőben, hogy hasonló esetek ne vagy csak minimálisan forduljanak elő. Az általam elkészített esettanulmányok esetében a megbízhatóság és az érvényesség biztosítása egyértelmű, hiszen a Debreceni Ítéltábla szolgált adatbázisként. Azt kell igazolni, hogy a megfigyelt eset tulajdonságai (véleménye) releváns a vizsgált jelenség szempontjából. A cél tehát a legtöbb (vagy legalábbis elegendő számú) adatfelvétel helyett a legmegfelelőbb adatfelvétel a jellemző. Az eset kiválasztása ezért általában becsléssel történik, vagyis a kutató szakmai ismeretei alapján és esetleg egy előzetes felmérés alapján maga dönti el, hogy melyik esetet dolgozza fel.

Ebben általában a következők szerint lehet választani:

⁶ „komplexitás”: Összetettség (<https://idegen-szavak.hu/komplexitas>)

⁷ „kontextuális”: Összefüggő ([https://idegen-szavak.hu/keres/kontextuális](https://idegen-szavak.hu/keres/kontextualis))

- Átlagos eset: ez olyan eset feldolgozását jelenti, amelynek lényegi tulajdonságai a kutató megítélése szerint jól jellemzik a sokaság többi egységét is;
- Extrém eset: itt olyan eset bemutatására kerül sor, amely valamilyen szempontból kivételesnek, sokszor „szélsőértéknek” tekinthető.

Az esettanulmány készítésének folyamata:

1. Témakörök: Az esettanulmány-készítés során elsőként feltérképeztem a vizsgált eset minden aspektusát. Ez általában a vonatkozó elméleti fogalmak és modellek áttekintésén alapul, vagyis a jó esettanulmány mindig erős elméleti megalapozottsággal bír. Az elméleti modellek azonban ennél a módszernél nem oksági összefüggések feltárására irányulnak, hanem a továbbiakban vizsgálandó témák meghatározására. Más szóval, a kutatás – ha sikeres – nem az összefüggések erősségének mérésével fogja a modellt igazolni, hanem azzal, hogy alátámasztja a témakörök fontosságát a vizsgált esetben.

2. Anyaggyűjtés: Most az első lépésben meghatározott témakörökben információkat kell gyűjteni a választott esetről. Bár több esetet vizsgálok, számos adatforrással kell dolgoznom az objektív eredmény érdekében. Szemben a kérdőíves megkérdezéssel, az interjúval vagy a megfigyeléssel, az esettanulmány készítése során valójában többféle módszer egyidejű alkalmazására kerül sor. Ebben a tekintetben az esettanulmány inkább tekinthető elemzési és prezentációs, mint adatgenerálási módszernek.

Az esettanulmányhoz felhasznált források a következők:

- 1) Statisztikai adatok: a vizsgált esetek és annak típusát vagy környezetét bemutató számszerűsített információk;
- 2) Nyilvános dokumentumok: újságcikkek, nyilatkozatok, jogi dokumentumok, törvények, rendeletek, szabályzatok széles köre tartozik ebbe a kategóriába;
- 3) Személyes dokumentumok: a vállalat konkrét üzleti folyamatait bemutató jelentések. Ezek egyes esetekben az Interneten is elérhetőek;
- 4) Interjúk: a választott esetet ismerő személyek (ügyfelek, ügyintézők, döntéshozók, vezetők stb.) véleménye adhatja a legtöbb olyan információt, amelyek kész dokumentumokban nem érhetőek el.

Nem csak többféle forrást használtam, de az egyes kategóriákban több konkrét adatforrást is feltártam. A választott esetről több külső és belső dokumentum széles körét tekintettem át és több konkrét forrásból már összegyűjtöttem, a vizsgált esetre vonatkozó adatokat is felhasználtam az elemzéshez.

1. Rendszerezés: Ebben a lépésben a feladat a kapott információk rendszerezése és az összegyűjtött információk közötti kapcsolatok feltárása volt. Ki kell szűrni a szövegekből a lényegi információkat és kiemelni a több adatforrás által is megerősített információkat. A cél az, hogy az eset minden, előzetesen vagy adatgyűjtés során azonosított aspektusát egységes keretben, összefüggéseiben mutassam be.
2. Bemutatás: Az utolsó lépés az esettanulmány megszövegezése. Ez azonban több, mint egyszerűen a meglévő információk szavakba, mondatokba foglalása: a jó esettanulmány értelmezi, magyarázza is az eset jellemzőit.

Amikor az eset kiválasztása történik, gyakran olyan mintákat részesítünk előnyben, melyek a nyerhető információkra összpontosulnak. Ennek ellentéte a véletlenszerű mintavétel. A tipikus és általános jellegű nem mindig bizonyul a leggazdagabb információnak. Különleges és a szokásostól eltérő esetek több információt is

tartalmazhatnak, mivel ezek több alapvető mechanizmust igényelnek és több közreműködőt is egyben.

A 143 esetből nem egyszerű véletlen kiválasztáson alapuló mintavételi eljárások közül a rétegzett mintavételt alkalmaztam, vagyis a sokaságot, ami jelen esetben a 143 jogeset rétegekre bontjuk a vizsgált jellemzők szerint. A vizsgált jellemzők a rablás, csalás, sikkasztás, hűtlen kezelés, pénzmosás. Úgy vettem a mintát, hogy az eredeti sokaságban és a mintában ugyanaz legyen az legyen a homogén rétegek aránya.

A kutatásom negyedik pillére a **kvalitatív módszer** nem számszerű eredményeket szolgáltat, hanem a célcsoportok gondolkodásmódját és várható reakcióit, cselekedeteit segít mélyebben megérteni. Lényege a minőségi jellemzés, az adatok mélyrehatóak, érvényességük magas. A kutató közelebbi kapcsolatot tud kialakítani az alannyal, így olyan területekre is betekintést nyerhet, amire a kvantitatív kutatásnak természetéből kifolyólag nincsen rálátása. Ez a módszer nem ragaszkodik mereven egy előre kialakított kérdéssorhoz, stratégiájában strukturálatlan, folyamatos. (Síklaki I., 2006)

A kvalitatív kutatás alkalmazása sokféleképpen indokolható. Nem mindig lehetséges, vagy nem mindig kívánatos, hogy a válaszadóktól az információkat tisztán strukturált, vagy formalizált módszerekkel szerezzük meg. Előfordulhat, hogy az emberek nem hajlandók, vagy nem képesek megválaszolni bizonyos kérdéseket, mert sértik a magánéletüket, zavarba hozzák őket, vagy negatív hatással vannak énképükre, saját helyzetükre. Másodsorban az emberek nem biztos, hogy tudnak olyan kérdésekre válaszolni, amelyek tudatalattijukat célozzák. Az értékek, érzelmi mozgatórugók és motivációk tudatalatti szinten mozognak, és a racionális gondolkodás illetve az én védelme elrejtje ezeket a külvilág elől (pl.: pénzügyi helyzet). (Veres Z., 2014)

Az interjúk során válaszokat kerestem arra, hogy mi a megítélésük a takarékokról, miben mások a bankoktól. Illetve egy olyan takarékszövetkezeti elnökkel sikerült az adott témában nyíltan mélyinterjút készíteni, aki több évtizedes tapasztalattal rendelkezik.

Az általam kutatott téma nagyon kényes terület. Nyilván közvetlenül felvetve a csalás, sikkasztás és egyéb gazdasági bűncselekményekről nem szívesen beszél egyik célcsoport sem. Így arra voltam kíváncsi, hogy a három különböző célcsoport hogyan vélekedik a takarékszövetkezetekről, a hitelezésről, az ügyfelekről. Mi az oka, hogy előfordulhatnak a vagyon elleni és erőszakos vagyon elleni gazdasági bűncselekmények. Ehhez meg kell ismernünk a takarékszövetkezetek gyenge pontjait és az ügyfelek megítélését.

A kvalitatív kutatási eljárások csoportosíthatóak aszerint, hogy közvetlenek vagy közvetettek annak megfelelően, hogy a válaszadó számára a kutatás valódi célja ismert-e. A közvetlen megközelítés nyílt. A kutatás célját felfedik a válaszadók előtt, vagy egyszerűen következik a kérdésekből. A fókuszcsoporthoz interjúk és mélyinterjúk a legfontosabb közvetlen technikák. Ezzel szemben az olyan kutatás, amely a közvetett megközelítést választja, elrejtje a kutatás valódi célját a válaszadók előtt. A projektív- az asszociációs, kiegészítő, konstrukciós és kifejezési technikák a leggyakoribb közvetett technikák.

A fókuszcsoporthoz olyan, gondosan megtervezett beszélgetésként határozhatjuk meg, amelynek célja, hogy egy meghatározott érdeklődési terület percepciójáról ismereteket szerezzünk engedékeny, nem fenyegető légkörben.

2.3. Az eredmények

1. táblázat A kutatási hipotézisek ellenőrzése

Hipotézisek	A hipotéziseket a kutatási eredmények
<ul style="list-style-type: none"> H₁: A takarékszövetkezetek sérelmére elkövetett rablásokból származó veszteség kisebb, tehát a működési kockázat e típusának való kitettség is alacsonyabb, mint az egyéb vagyon elleni bűncselekményekből származó veszteség. 	Igazolták ✓
<ul style="list-style-type: none"> H₂: A takarékszövetkezeti rendszer irányítása és működése túlságosan szétaprózódott, nem hatékony, ugyanakkor számos kockázatot rejt. Az ügyfelek és takarékszövetkezeti dolgozók kapcsolata túl bizalmas, szoros. Amely versenyelőny a többi pénzintézettel szemben, de egyben nagy kockázat is. 	Igazolták ✓
<ul style="list-style-type: none"> H₃: A Magyarországon működő takarékszövetkezetek eszközarányos nyereség mutatóinak 2011-2015 év közötti vizsgálata alapján a 2013-as Integráció pozitív gazdasági hatásai kimutathatók. 	Cáfolták X
<ul style="list-style-type: none"> H₄: A jelenlegi takarékszövetkezeti szektor működése egységesebb, mint a 2013. év előtt, amikor nem voltak egységes működési, kockázatkezelési, fedezetértékelési, prudenciális szabályzatok, ill. nem kívánt meg az irányító szervezet egységes működést a közreműködő tagszervezetektől. 	Igazolták ✓

Forrás: Saját szerkesztés

2.3.1. Új és újszerű tudományos eredmények

Új és újszerű kutatási eredményeimet a hipotéziseknek megfelelően az alábbiak szerint foglalom össze.

A kutatásom során a jogesetek elemzéséhez az **esettanulmányt**, mint a társadalomtudományok egyik leggyakoribb kutatási módszerét alkalmaztam.

Olyan jogeseteket elemzek, melyekben valamely takarékszövetkezet sértettként jelent meg. A Bírósági Határozatokban (BH) - jelenleg már Kúriai Határozatok – közzétett döntések tényállását némileg lerövidítettem, de a pontosság érdekében törekedtem a szó szerinti szöveghűsége. A Debreceni Ítéltábla elnökének kutatási engedélye alapján összesen 143 büntetőügyet vizsgálhattam, amelyben valamilyen formában takarékszövetkezet is érintett volt.

A takarékszövetkezetek különösen érzékenyek lehetnek a gazdasági visszaélésekkel szemben.

Kutatásom során bizonyítottam, hogy a takarékszövetkezetek sérelmére elkövetett rablások, nagyobb riadalmat, de kisebb károkat okoznak, mint az egyéb

bűncselekmények. Az intellektuális vagyon elleni bűncselekmények veszélyessége pénzben kifejezve sokkal nagyobb, így a védelmet is ezek ellen kell elsősorban belső ellenőrzéssel és a munkatársak, közöttük kiemelten a vezetők kiválasztásával felépíteni. A legnagyobb károkat azok a cselekmények okozhatják, ahol az elkövetők a pénzügyet valamely alkalmazottjával összejátszva követik el a bűncselekményt.

A kutatásom következő megállapításához a **kvalitatív kutatási módszer** segítségével tudtam bizonyítani a hipotézis teljesülését. Kvalitatív kutatás 2-szer 6 fős fókuszcsoporthoz interjú sorozatból állt, valamint 6 mélyinterjú készült. Az interjúk során válaszokat kerestem arra, hogy mi a megítélésük a takarékokról az interjú alanyoknak, miben mások a takarékok a bankoktól. A gazdasági bűncselekmények nagyon érzékeny téma, így burkoltan készítettem az interjút az alanyokkal. Az okokra voltam kíváncsi, hogy mik a takarékok gyengeségei. A hitelezési folyamatokból eredő hibák, a rendszer nem megfelelő működésének okaira kerestem a választ. A hatodik interjú alanyommal viszont nyíltan tudtam beszélni a gazdasági bűncselekményekről. Egy olyan takarékszövetkezeti elnökkel sikerült az adott témában nyíltan mélyinterjút készíteni, aki több évtizedes tapasztalattal rendelkezik.

A takarékszövetkezetek társadalmi jelentősége egyre kisebb, a gazdasági profitorientált szemlélet elnyomja a több évszázados előnyét a szövetkezeti formának. Az ügyfelek és az ügyintézők közötti bizalmas kapcsolat kockázatot rejt magában. A családi légkör nem a bankszerű működést sugallja. A takarékszövetkezeti rendszer irányítása és működése túlságosan szétaprózódott, nem hatékony, ugyanakkor számos kockázatot rejt. Az ügyfelek és takarékszövetkezeti dolgozók kapcsolata túl bizalmas, szoros. Amely versenyelőny a többi pénzügyi intézettel szemben, de egyben nagy kockázat is a takarékszövetkezeti szektor számára.

A Magyarországon működő takarékszövetkezetek ROA mutatójának, mint összehasonlítható jellemzők közötti összefüggéseit vizsgáltam 2011-2015 közötti időszakban. A módszer kiválasztása során a **Kruskal-Wallis tesztre** esett a választásom. Illetve ahol rendelkezésemre álltak további adatok ott 2003 – 2017 –ig végeztem el az elemzéseket a leíró statisztika eszközeivel, mutatóval, amik cáfolták a hipotézisem teljesülését. A vizsgált csoportok között, azaz 2011-2015 években a Magyarországon működő takarékszövetkezetek által produkált ROA mutatószám átlagainak rangszámái között van különbség.

Az általam vizsgált időszak alatt a 2012-es év volt a legjövődélmezőbb és 2014-es évben realizálódott a legnagyobb veszteség. Az integráció hatásai kimutathatók. Az integráció többletköltségei hatással voltak az eredményekre. A leíró statisztikák is alátámasztották az eredményeket, miszerint a 2013-as év a takarékszövetkezetek életében egy nagy törés volt.

A hazai takarékszövetkezetek szabályozása, szervezeti felépítése, irányító – döntéshozó szervei, szabályzatainak empirikus vizsgálatára terjedt ki a kutatásom, különös tekintettel a működési kockázatokra. Az adott takarékszövetkezet belső anyagaiból származó forrásokból **dokumentum-elemzés** segítségével vizsgáltam a hipotézis teljesülését, amiből egyértelműen megállapítható volt, hogy a jelenlegi takarékszövetkezeti szektor működése egységesebb, mint a 2013. év előtt, amikor nem voltak egységes működési, kockázatkezelési, fedezetértékelési, prudenciális szabályzatok, ill. nem kívánt meg az irányító szervezet egységes működést a közreműködő tagszervezetektől.

2. táblázat A kutatás új és újszerű eredményei

Célok	Hipotézisek	Kutatási eszköz	Új és újszerű eredmények
<p>• A takarékszövetkezetek sérelmére elkövetett bűncselekmények vizsgálata és ezek alapján a konklúziók levonása</p>	<p>H₁: A takarékszövetkezetek sérelmére elkövetett rablásokból származó veszteség kisebb, tehát a működési kockázat e típusának való kitettség is alacsonyabb, mint az egyéb vagyon elleni bűncselekményekből származó veszteség.</p>	<p>Esettanulmány a Debreceni Ítéltábla kutatási engedélye alapján 143 jogeset feldolgozásával. Kvalitatív Dokumentum elemzés. Kutatás. Fókuszcsoporthoz és mélyinterjúk.</p>	<p>Kutatásom során bizonyítottam, hogy a takarékszövetkezetek sérelmére elkövetett rablások nagyobb riadalmat, de kisebb károkat okoznak, mint az egyéb bűncselekmények. Az intellektuális vagyon elleni bűncselekmények veszélyessége pénzben kifejezve sokkal nagyobb, így a védelmet is ezek ellen kell elsősorban belső ellenőrzéssel és a munkatársak, közöttük kiemelten a vezetők kiválasztásával felépíteni. A legnagyobb károkat azok a cselekmények okozhatják, ahol az elkövetők a pénzintézet valamely alkalmazottjával összejátszva követik el a bűncselekményt.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Nemzetközi és hazai szakirodalom alapján a szövetkezeti szektor gazdaság és társadalom fejlődéstörténetének bemutatása a szövetkezeti szabályozás vizsgálatával • A takarékszövetkezeti szektor szerepének és pozíciójának bemutatása a hazai pénzügyi intézményrendszerben 	<p>H₂: A takarékszövetkezeti rendszer irányítása és működése túlságosan szétaprózódott, nem hatékony, ugyanakkor számos kockázatot rejt. Az ügyfelek és takarékszövetkezeti dolgozók kapcsolata túl bizalmas, szoros. Amely versenyelőny a többi pénzügyi intézmény szemben, de egyben nagy kockázat is</p>	<p>Kvalitatív kutatás. Fókuszcsoportos és mélyinterjúk. Dokumentum elemzés.</p>	<p>Vizsgálataim során arra a megállapításra jutottam, hogy a takarékszövetkezetek társadalmi jelentősége egyre kisebb, a gazdasági profitorientált szemlélet elnyomja a több évszázados előnyét a szövetkezeti formának. Az ügyfelek és az ügyintézők közötti bizalmas kapcsolat kockázatot rejt magában. A bankszerű működést nem segíti elő családi légkör.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • A Magyarországon működő takarékszövetkezetek ROA mutatójának, mint összehasonlítható jellemzők közötti összefüggés vizsgálata adott időszakban (2011-2015) 	<p>H₃: A Magyarországon működő takarékszövetkezetek eszközarányos nyereség mutatóinak 2011-2015 év közötti vizsgálata alapján a 2013-as Integráció pozitív gazdasági hatásai kimutathatók.</p>	<p>A takarékszövetkezeti szektor statisztikai elemzése. Leíró statisztikák, Kruskal Wallis teszt.</p>	<p>Megállapítottam, hogy a vizsgált csoportok között, a Magyarországon működő takarékszövetkezetek ROA mutatószám átlagainak rangszámai között van különbség a vizsgált időszakban. Vizsgálataim során arra a következtetésre jutottam, hogy a 2012-es év volt a legjövedelmezőbb és 2014-es évben realizálódott a legnagyobb veszteség az általam elemzett 2011-2015 években. Az integráció hatásai kimutathatók. A többletköltségek hatással voltak az eredményekre.</p>

<p>• A hazai takarékszövetkezetek szabályozása, szervezeti felépítése, irányító – döntéshozó szervei, szabályzatainak empirikus vizsgálata, különös tekintettel a működési kockázatokra</p>	<p>H₄: A jelenlegi takarékszövetkezeti szektor működése egységesebb, mint a 2013. év előtt, amikor nem voltak egységes működési, kockázatkezelési, fedezetértékelési, prudenciális szabályzatok, ill. nem kívánt meg az irányító szervezet egységes működést a közreműködő tagszervezetektől.</p>	<p>Kvalitatív mélyinterjúk. Kutatás. Dokumentum elemzés. Fókuszcsoporthoz és</p>	<p>Kutatásaim során kimutattam, hogy a korábbi integrációval kapcsolatos kezdeményezések részleges kudarc miatt 2013-ban a jogalkotó a szektor egységesítése és így versenyképességének növelése érdekében szigorúbb, kötelező intézményvédelmi tagságot, közös kockázatvállalást írt elő, előtte minden takarékszövetkezetnek saját nem egységes szabályzatai voltak</p>
--	--	---	---

Forrás: Saját szerkesztés

3. KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

A takarékszövetkezetek sérelmére elkövetett büntetőügyeket kutatva, alátámasztottnak vélem azon előzetes feltevést, hogy a takarékszövetkezeteknek egyaránt fel kell készülni a sérelmükre elkövetett vagyon elleni és erőszakos vagyon elleni bűncselekményekre. Az erőszakos vagyon elleni bűncselekmények nagyobb riadalmat, de kisebb károkat okoznak, mint az egyéb bűncselekmények. Az ügyfelekre is riasztóan ható fegyveres őrség, biztonsági berendezések túlhangsúlyozása már az ügyfélkört is távol tarthatja. Felesleges azonban irreálisan sokat áldozni az erőszakos bűncselekmények elleni védelemre, hiszen a vizsgált büntetőügyek arra a következtetésre engednek, hogy az azok által okozott kár jellemzően ahhoz az összeghez igazodik, amit a takarékszövetkezet érintett fiókja éppen a kasszában tart.

Az intellektuális vagyon elleni bűncselekmények veszélyessége pénzben kifejezve sokkal nagyobb, így a védelmet is ezek ellen kell elsősorban belső ellenőrzéssel és a munkatársak, közöttük kiemelten a vezetők kiválasztásával felépíteni.

A legnagyobb károkat azok a cselekmények okozhatják, ahol az elkövetők a pénzügyintézet valamely alkalmazottjával összejátszva követik el a bűncselekményt. Mindennek a lehetőségét megfelelő belső szabályzatok és megfelelő belső ellenőrzés kialakításával lehet csökkenteni.

Áttekintve a Takarékszövetkezetekkel kapcsolatos egyes büntetőügyeket, megállapítható, hogy ezen pénzügyintézetek sem kerülhetik el azt, hogy vagyon elleni, gazdasági és korrupciós bűncselekmények sértettjeivé váljanak. A bűncselekmény esélyét azonban hatásosan csökkenti az, ha a takarékszövetkezet munkavállalói maradéktalanul betartják a munkaköri leírásaikban, hitelezési szabályzatokban, igazgatósági utasításokban foglaltakat. Megfigyelhető, hogy a takarékszövetkezet sérelmére a bűncselekmények elkövetését esetenként az teszi lehetővé, hogy belső munkavállaló is közreműködik abban.

Következtetések és javaslatok:

- A munkaerő nem megfelelő kiválasztása, ösztönző rendszer hiánya → Megfelelő, szakmai alapokra helyezett, munkaerő kiválasztás;
- A kirendeltség-vezető saját hatáskörben dönthet bizonyos összeghatárig a hitel kihelyezésekről, ez általánosságban 200 ezer forinttól 2 millió forintig terjedhet, ami szövetkezeti hitelintézetenként más és más a szabályzatok függvényében. Ez visszaélésre adhat lehetőséget → A hitelbírálati döntésrendszerek felülvizsgálata, átszervezése, több döntési bizottság létrehozása;
- A 3 főtől kisebb munkavállalói létszámmal rendelkező kirendeltségek illetve fiókok megszüntetése. Különösképpen az egy személyes betétgyűjtőkre → Nagyobb létszámú kirendeltségek létrehozása, helyettesítések megoldása;
- Munkaszervezési problémák megszüntetése → Több kontroll pont beiktatása;
- Hitelakták szigorúbb védelme, ellenőrzése fizikai meglétének → Hitelakták digitalizálása;
- A szabadságok tervezése és szabályozása → Minden munkavállaló összefüggően, vagyis egyben vegyen ki legalább két hét szabadságot (gyanús lehet ha valaki csak 1-2 napra megy el szabadságra, hiszen a helyettesítés alakalmával akár fény derülhet egy esetleges szabálytalanságra);
- A belső ellenőr függetlensége megkérdőjelezhető, hiszen látható a szervezeti felépítésben, hogy az Felügyelő Bizottság hatásköre alá tartozik, ezáltal a küldöttgyűlés, tágabb értelemben a tagok, részgyűlés érdekeit hivatott védeni.

Viszont a gyakorlatban a munkaadói jogokat a szövetkezeti hitelintézet vezetője gyakorolja, ez ellentmondásos → Független belső ellenőr megválasztása, kinevezése javasolt a könyvvizsgálóhoz hasonlóan;

- a Takarékszövetkezetek nem rendelkeznek hatékony működési kockázatkezelési rendszerrel → Működési kockázatkezelési rendszer kidolgozása;
- A 2013. évi CXXXV. törvény a szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról és egyes gazdasági tárgyú jogszabályok módosításáról szóló törvény megalkotásának szükségességének indoklása külön kitér arra, hogy a jelenleg működő takarékszövetkezeti működésben nincsenek egységes működési kockázatkezelési, fedezetértékelési, prudenciális stb. szabályzatok illetve nem kíván meg egységes működést a közreműködő tagszervezetektől → Egységes működési szabályok kidolgozása az integrációban résztvevő tagszervezetek számára, valamint ennek betartatása;
- A Felügyelő Bizottság feladata gondoskodni arról, hogy az SZH rendelkezzen átfogó és eredményes működésre alkalmas ellenőrzési rendszerrel. Joga van szükség esetén külső szakértő felkérésével segíteni a belső ellenőrzés munkáját → ennek a lehetőségnek a kihasználása, sokszor a szakértelem hiánya vezet a tevékenységben rejlő veszélyek megjelenési formái, a működési kockázati események felismeréséhez;
- A kontrollok teljes körűsége → a kapcsolódó belső kontrollokat ki kell alakítani, szükség esetén javaslatot kell tenni a további intézkedésekre, illetve további kontrollok kialakítására vagy a meglévők javítására van szükség;
- Teljes körű vizsgálat szükségessége → minden csalással kapcsolatos eseményt haladéktalanul, teljes körűen ki kell vizsgálni, a tények, elkövetők, felelősök körét meg kell állapítani;
- Kockázattudatosság → megteremthető azzal, ha az alkalmazottak megfelelő csalás-megelőzési oktatást kapnak, az oktatási anyagok naprakészen tartásával;
- Ami nem mérhető azt is befolyásolható → a csalás-megelőzési potenciál folyamatos fejlesztése, objektív mérőszámok bevezetésével és az üzleti folyamatokba való visszacsatolással;
- A kvalitatív kutatásból egyértelműen kiderül, hogy nagyon szoros a kapcsolat a vezető, ügyintéző és az ügyfelek között, ami egy előny a versenytársakkal szembe, de véleményem szerint nagyon kockázatos is → ezért mindenképp javasolnám, hogy az ügyintézők „rotáció” formájában cserélődjenek. Például: 5 egymáshoz közeli kirendeltség dolgozói forgásban dolgozzanak;
- Megállapítottam, hogy a vizsgált csoportok között, a Magyarországon működő takarékszövetkezetek ROA mutatószám átlagainak rangszámái között van különbség a vizsgált időszakban;
- Vizsgálataim során arra a következtetésre jutottam, hogy a 2012-es év volt a legjövedelmezőbb és 2014-es évben realizálódott a legnagyobb veszteség az általam elemzett 2011-2015 években. Az integráció hatásai kimutathatók. A többletköltségek hatással voltak az eredményekre;
- Nem vitatom, hogy a nyomozók, ügyészek, bírák számos esetben kiemelkedő szakmai felkészültség birtokában látnak egy konkrét tényállás kapcsán a pénzmosás bűncselekményének feltárására → álláspontom szerint azonban minél több közgazdász szakértő segítségének igénybe vételével, azok rendkívül széleskörű gazdasági ismereteik felhasználásával a pénzmosás elleni küzdelem mezején jelentős hatással bíró fegyvert vennénk a kezünkbe.

4. ÖSSZEFOGLALÁS

Doktori disszertációm témája a takarékszövetkezetek működési kockázatai és azon belül is a takarékszövetkezetek sérelmére elkövetett vagyon elleni bűncselekmények előfordulása a gyakorlatban. A témámmal kapcsolatos és általam releváns szakirodalom hazai és nemzetközi vonatkozású forrásait összegyűjtöttem és szintetizáltam, majd azok alapján következetes kutatási célokat fogalmaztam meg. A disszertációm első részében bemutattam a takarékszövetkezetek fejlődéstörténetét. A takarékszövetkezetek fejlődéstörténetének főbb állomásain végig haladva látható, hogy milyen viharos korszakokat éltek meg a takarékszövetkezetek és mennyi változáson mentek keresztül.

A szakirodalmi feldolgozást a pénzügyi döntések főbb területeinek bemutatásával folytatom, hogy az általam elemzett jogesetek kapcsán látható legyen, hogy milyen egy hitelezési folyamat, mi a feladata az ügyintézőnek, hol és milyen döntési jogkörrel rendelkezik. Illetve a hitelezési folyamatnál hol kapcsolódnak be a döntéshozók. Aztán a működési kockázatok definiálásával és a banki szempontból kezelendő kockázatokat ismertetem.

Fontosnak tartottam, hogy körültekintően feldolgozzam, hogy milyen jelentősége van az jog, erkölcs, etika és ezek kapcsán betartandó Etikai Kódexeknek a takarékszövetkezetek működésük során. Valamint ha valamilyen oknál fogva ezek a kulcsfontosságú alapvető magatartási normák megcsorbulnak, hogyan kapcsolódik a jog és a közgazdaságtan össze. Bemutatom a bűnözés és a büntetés közgazdasági elméletét.

Kevés olyan része van a társadalomnak, amely létrejötté óta annyi vitát váltott volna ki, mint a szövetkezet. Maga a szövetkezés eszméje is gyakran kerül a viták sűrűjébe. A szövetkezés, mint gazdálkodási forma, több mint száz éves előnyre tett szert a többi gazdasági formációkhoz képest. Gondoljunk csak bele, hogy néhány évtizeddel ezelőtt Magyarországon is milyen népszerűségnek örvendtek a szövetkezetek. Ezek megszűnése, felszámolása, átalakítása mára lezajlott és sok esetben valamilyen modernebb gazdálkodási formában folytatták tovább működésüket. Minden változik, a gazdálkodási formáknak is alkalmazkodniuk kell a környezeti változásokhoz, így a társadalmi, gazdasági, jogi és politikai környezethez.

A gazdasági környezetbe működő szervezetekhez, vállalkozásokhoz hasonlóan a bankok, takarékszövetkezetek működésére is hatnak különböző külső-, belső környezeti tényezők. Megjegyzendő, hogy a szövetkezeti tulajdoni formát a kisbetétesek biztonságosabbnak tartják, mert a közgyűlésen minden tagnak csak egy szavazati joga van, függetlenül az általa birtokolt részjegyek mennyiségétől. Ily módon nehezebb önös célokra fordítani a forrásokat, mint ahogy az a részvénytársaságok esetében időnként előfordul.

A takarékszövetkezetek sérelmére elkövetett büntetőügyeket kutatva, alátámasztottnak vélem azon előzetes feltevést, hogy a takarékszövetkezeteknek egyaránt fel kell készülni a sérelmükre elkövetett vagyon elleni és erőszakos vagyon elleni bűncselekményekre. Az erőszakos vagyon elleni bűncselekmények nagyobb riadalmat, de kisebb károkat okoznak, mint az egyéb bűncselekmények. Felesleges azonban irréalisan sokat áldozni az erőszakos bűncselekmények elleni védelemre, hiszen a vizsgált büntetőügyek arra a következtetésre engednek, hogy az azok által okozott kár jellemzően ahhoz az összeghez igazodik, amit a takarékszövetkezet érintett fiókja éppen a kasszában tart.

Az intellektuális vagyon elleni bűncselekmények veszélyessége pénzben kifejezve sokkal nagyobb, így a védelmet is ezek ellen kell elsősorban belső ellenőrzéssel és a munkatársak, közöttük kiemelten a vezetők kiválasztásával felépíteni.

A legnagyobb károkat azok a cselekmények okozhatják, ahol az elkövetők a pénzügyintézet valamely alkalmazottjával összejátszva követik el a bűncselekményt. Mindennek a

lehetőségét megfelelő belső szabályzatok és megfelelő belső ellenőrzés kialakításával lehet csökkenteni.

A takarékszövetkezetek társadalmi jelentősége egyre kisebb, a gazdasági profitorientált szemlélet elnyomja a több évszázados előnyét a szövetkezeti formának. Az ügyfelek és az ügyintézők közötti bizalmas kapcsolat kockázatot rejt magában. A családi légkör nem a bankszerű működést sugallja. Továbbra is jelen van az ügyfelek tudatában az a sztereotípia, hogy a takarékszövetkezet nem bank. Jó lenne, ha a társadalom elfogadná a takarékszövetkezeteket, mint bankszerűen működő pénzügyintézetet és a takarékszövetkezetek is felismernék, hogy lemaradásuk van mind technikában, mind folyamatszervezésben a többi bankrendszeri szereplőkkel szemben. Szükség van változásra, változtatásra. A Magyarországon jelenleg működő takarékszövetkezeti rendszer, illetve hálózat nem nyújt kellő védelmet betéteseinek, ill. tulajdonosainak, a takarékszövetkezeti rendszer irányítása és működése túlságosan szétaprózódott, nem hatékony, ugyanakkor számos kockázatnak teszi ki a befektetőket, partnereket. A jelenlegi takarékszövetkezeti működésben nincsenek egységes működési, kockázatkezelési, fedezetértékelési, prudenciális stb. szabályzatok, ill. nem kíván meg egységes működést a közreműködő tagszervezetektől. Ez különösen 2013. év előtti időszakban volt jellemző.

A 2013.évi CXXXV törvény úgy rendelkezik, hogy azért „szükséges a takarékszövetkezeti szektor átalakítása, mivel a szektor tőkeellátottsága alacsony, szervezettsége és szolgáltatási szintje nem megfelelő és féltő, hogy jelenlegi formájában nem lesz hosszú távon működőképes. Tehát a szektor felismerte, hogy szükséges a takarékszövetkezetek megreformálása.

A kvalitatív kutatásból egyértelműen kiderül, hogy nagyon szoros a kapcsolat a vezető, ügyintéző és az ügyfelek között, ami egy előny a versenytársakkal szembe, de véleményem szerint nagyon nagy kockázatos is, ezért mindenképp javasolnám, hogy az ügyintézők valamilyen formában cserélődjenek. Hiszen a legnagyobb veszteséget azok a bűncselekmények okozták ahol a takarékszövetkezet valamelyik alkalmazottja összejátszott az ügyféllel.

A kirendeltség-vezető saját hatáskörben dönthet bizonyos összeghatárig a hitel kihelyezésekről, ez általánosságban 200 ezer forinttól 2 millió forintig terjedhet, ami szövetkezeti hitelintézetenként más és más a szabályzatok függvényében. Ez visszaélésre adhat lehetőséget, ezért szükségesnek tartom a hitelbírálati döntéshozók felülvizsgálatát, átszervezését, több döntési bizottság létrehozását.

A 3 főnél kisebb munkavállalói létszámmal rendelkező kirendeltségek illetve fiókok megszüntetése. Különösképpen az egy személyes betétgyűjtőkre, nagyobb létszámú kirendeltségek létrehozása, helyettesítések megoldása szükséges ahhoz, hogy ne forduljon elő visszaélés a szektorban, hiszen nagy veszteséget okoz és még járulékos költségei, kiadásai is vannak. Ügyvédi költség, adminisztrációs költségek és egyéb költségek, amiknek érvényesítése polgári peres eljárás keretében szinte lehetetlen behajtani.

Munkaszervezési problémákat meg kell szüntetni és új folyamatokat kell kidolgozni. Több kontroll pont beiktatása szükséges.

A belső ellenőr függetlensége megkérdőjelezhető, hiszen látható a szervezeti felépítésben, hogy az Felügyelő Bizottság hatásköre alá tartozik, ezáltal a küldöttgyűlés, tágabb értelemben a tagok, részközgyűlés érdekeit hivatott védeni. Viszont a gyakorlatban a munkaadói jogokat a szövetkezeti hitelintézet vezetője gyakorolja, ez ellentmondásos. Ennek megoldására javaslom a független belső ellenőr megválasztását, a könyvvizsgálóhoz hasonlóan.

A kutatásom során tett megállapításaim alapján összességében elmondható, hogy a megfelelő szabályozás alapvető – bár nem kizárólagos – feltétele a kockázat hatékony kezelésének. A szabályozás ugyanis befolyásolja az érintett szereplő mozgásterét. A takarékszövetkezet profitorientált intézmény, amely érdekelttség és a megbízható, prudens működés között a szabályozás kell, hogy megteremtse a fenntartható egyensúlyt. Ha a szabályozás nem tartalmazza azokat az ösztönzőket, amelyek a megbízható működést magas szinten támogatnák, számolnunk kell annak tovagyrúzó negatív hatásaival, a keletkező veszteségek agyagi és reputációs költségével.

IRODALOMJEGYZÉK

1. 1/2017. számú közvetlen hatályú szabályzat, Adott Takarékszövetkezet Kockázati Stratégiája
2. 2/2017. számú közvetlen hatályú szabályzat, Adott Takarékszövetkezet Működési Kockázatkezelési Szabályzata
3. 20/2015. számú közvetlen hatályú szabályzat, Adott Takarékszövetkezet Megfelelőség Biztosítási Politikája
4. 2012. évi C. törvény, a Büntető Törvénykönyvről
5. 2013. évi CXXXV. törvény a szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról és egyes gazdasági tárgyú jogszabályok módosításáról
6. 23/2015. számú Adott Takarékszövetkezet Etikai Kódex-e
7. 25/2014 számú Adott Takarékszövetkezet Szervezeti és Működési Szabályzata
8. 6/2015. számú közvetlen hatályú szabályzat, Adott Takarékszövetkezet Csalás megelőzési és kezelési Szabályzata
9. 77/2012 számú Adott Takarékszövetkezet Hitelezési Szabályzata
10. 8/2015 számú Adott Takarékszövetkezet Hitelkockázat - kezelési Szabályzata
11. Bakos F., (1989): Idegen szavak és kifejezések szótára, Budapest, Akadémiai kiadó, pp. 343, 680, 220,
12. <https://idegen-szavak.hu/keres/kontextuális>
13. <https://idegen-szavak.hu/komplexitás>
<https://meszotar.hu/keres-homo> Lekérdezés időpontja: 2018.09.14.
<https://meszotar.hu/keres-socialis> Lekérdezés időpontja: 2018.09.14.
<https://meszotar.hu/keres-addicion%C3%A1llis> Lekérdezés időpontja: 2018.09.14.
14. Sajtos L., Mitev A., (2007): SPSS Kutatási és adatelemzési kézikönyv, Budapest, Alinea Kiadó
15. Síklaki I. (2006): Vélemények mélyén, Kossuth Kiadó, Budapest, 38 p.
16. Szűcs I. (Szerk.) (2004): Alkalmazott statisztika, AGROINFORM Kiadó és Nyomda Kft., Budapest
17. Törcsvári Zs., (2009): Vázlat a társadalmi- gazdasági előrejelzések tananyagához, Károly Róbert – Oktató Közhasznú Nonprofit Kft. Gyöngyös, 93-106 p.
18. Tudományos és Köznyelvi Szavak Magyar Értelmező Szótára:
19. Veres Z. (Szerk.) (2014): A marketingkutatás alapjai, Akadémia Kiadó, Budapest, p. 17,

AZ ÉRTEKEZÉS TÉMAKÖRÉHEZ KAPCSOLÓDÓ TUDOMÁNYOS PUBLIKÁCIÓIM

Tudományos folyóirat magyar nyelven:

- **Sidlovicsné Tóth Ildikó**
Takarékszövetkezetek a büntetőeljárásban
BÜNTETŐJOGI SZEMLE 2018/1:(1) pp. 73-80. (2018)

- **Sidlovicsné Tóth Ildikó**
Hitel- és betétállomány-elemzés Takarékszövetkezeti integráció két észak-magyarországi szereplőjénél
ACTA CAROLUS ROBERTUS : KÁROLY RÓBERT FŐISKOLA GAZDASÁG- ÉS
TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KAR TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEI 7:(1) pp. 249-
264. (2017)

- Szőke Brigitta, **Sidlovicsné Tóth Ildikó**
Az emberi erőforrás-gazdálkodás tevékenységének fejlődése a humán kontrollingig
KÖZELÍTÉSEK, Zsigmond Király Egyetem, 2017. V. évfolyam, 3-4. szám, pp. 4-21.

Tudományos folyóirat idegen nyelven:

- Szőke Brigitta, **Sidlovicsné Tóth Ildikó**
Possibilities of strategic planning a given savings cooperative
ACTA CAROLUS ROBERTUS: ESZTERHÁZY KÁROLY GYÖNGYÖSI KÁROLY
RÓBERT CAMPUSZÁNAK TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEI 8:(1) pp. 237-
254. (2018)
LÍCEUM KIADÓ Eger, 2018
ISSN 2062-8269 (Nyomtatott) ISSN 2498-9312 (Online)

- Baranyi Aranka, Széles Zsuzsanna, **Sidlovicsné Tóth Ildikó**
ANALYSIS OF THE HUNGARIAN HOUSEHOLDS' SAVING HABITS AND
WILLINGNESS
SELYE E-STUDIES 6:(1) pp. 21-37. (2015)

Tudományos konferencia előadás kiadványban megjelenve magyar nyelvű:

- **Sidlovicsné Tóth Ildikó**, Szőke Brigitta
Pénzügyi döntés egy Takarékszövetkezet termékkínálatából: Financial questions are
woven through the entirety of the business
In: Dinya László , Csernák József (szerk.)
XVI. Nemzetközi Tudományos Napok [16th International Scientific Days] [XVI.
Internationale Wissenschaftliche Tagung]: Előadások és poszterek összefoglalói
[Summaries of presentations and posters] [Zusammenfassungen der Vorträge] . 272 p.
Konferencia helye, ideje: Gyöngyös , Magyarország , 2018.04.12 -2018.04.13.
Gyöngyös: Liceum Kiadó, 2018. p. 220. 1 p.
(ISBN:978-615-5621-74-1)

- **Sidlovicsné Tóth Ildikó**

A takarékszövetkezetek sérelmére elkövetett vagyon elleni bűncselekmények a gyakorlatban

In: Szabó Krisztián (szerk.)

Szakkollégiumi almanach 2018- A Praetor Sztakkollégium Büntető Eljárásjogi Műhelyének Tanulmánykötete . 228 p.

Debrecen: Printart-Press, 2018. pp. 149-159.

(ISBN:9786158066396)

- Szőke Brigitta, **Sidlovicsné Tóth Ildikó**

Szakterületi controlling feladatok egy nagyvállalat vonatkozásában: Expert field controlling tasks for large enterprises

In: Dinya László , Csernák József (szerk.)

XVI. Nemzetközi Tudományos Napok [16th International Scientific Days] [XVI.

Internationale Wissenschaftliche Tagung]: Előadások és posztterek összefoglalói

[Summaries of presentations and posters] [Zusammenfassungen der Vorträge] . 272 p.

Konferencia helye, ideje: Gyöngyös , Magyarország , 2018.04.12 -2018.04.13.

Gyöngyös: Líceum Kiadó, 2018. p. 246. 1 p.

(ISBN:978-615-5621-74-1)

- **Sidlovicsné Tóth Ildikó**, Szőke Brigitta

A takarékszövetkezetek kialakulása és a vidéki lakosság életében betöltött szerepük

In: Farkas Attila (Filozófia) , F. Orosz Sára , Rudnák Ildikó (szerk.)

Tudományterületek a multikulturalitás kontextusában. Branches of Sciences in Multicultural Context . 354 p.

Konferencia helye, ideje: Gödöllő , Magyarország , 2017.05.12 Gödöllő: Szent István Egyetemi Kiadó, 2017. pp. 259-274.

Multikulturalitás a XXI. században III.

(ISBN:978-963-269-634-8)

- Baranyi Aranka, **Sidlovicsné Tóth Ildikó**

Hitel és betétállomány vizsgálata varianciaanalízis módszerével

In: Takácsné György Katalin (szerk.)

Innovációs kihívások és lehetőségek 2014-2020 között: XV. Nemzetközi Tudományos Napok . 1704 p.

Konferencia helye, ideje: Gyöngyös , Magyarország , 2016.03.30 -2016.03.31.

Gyöngyös: Károly Róbert Főiskola, 2016. pp. 167-175.

(ISBN:978-963-9941-92-2)

Tudományos konferencia előadás kiadványban megjelenve idegen nyelvű:

- **Sidlovicsné Tóth Ildikó**, Szőke Brigitta

The role of ethics and social responsibility in the life of savings cooperatives

In: Farkas Attila (Filozófia) , F. Orosz Sára , Rudnák Ildikó (szerk.)

Tudományterületek a multikulturalitás kontextusában. Branches of Sciences in Multicultural Context . 354 p.

Konferencia helye, ideje: Gödöllő , Magyarország , 2017.05.12 Gödöllő: Szent István Egyetemi Kiadó, 2017. pp. 275-290.

Multikulturalitás a XXI. században III.

(ISBN:978-963-269-634-8)

Tudományos könyv/könyvrészlet:

- **Sidlovicsné Tóth Ildikó**

Szövetkezeti hitelintézetek múltja és jelene

In: Dr. Bakos Tóth Eszter, Dr. Baranyi Aranka, Dr. Domán Szilvia, Holló

Ervin, Sidlovicsné Tóth Ildikó, Dr. Széles Zsuzsanna, Vanó Péter

Dr. Baranyi Aranka (szerk.)

Banki ismeretek, 371 p.

Gyöngyös: Károly Róbert Kutató-Oktató Közhasznú Nonprofit Kft., 2016. pp. 16-33.

(ISBN:978 963 9941 99 1)

- **Baranyi A , Taralik K , Sidlovicsné Tóth I**

Az Agrobál Kft. szerepe és működése egy hátrányos kistérségben

In: Baranyi Aranka , Domjáné Nyizsalovzsky Rita , Koncz Gábor , Kovács Gyöngyi ,

Taralaik Krisztina, Tózsér Anett

Baranyi Aranka, Taralik Krisztina (szerk.)

Társadalmi innovációk a felzárkóztatás szolgálatában: Hevesi és Bátorfyerenyi kistérségek terület és gazdaságfejlesztési lehetőségei és korlátai, 200 p.

Gyöngyös: Károly Róbert Főiskola, 2014. pp. 159-166.

(ISBN:978-963-9941-83-0)